

Projectformulier ten behoeve van Openbare Instellingen

Dit formulier is ingediend door een openbare instelling. Dit document geeft de doelstellingen op van de gewenste steunmaatregel, de taken toevertrouwt aan het wetenschappelijke team en deze van de overheidsinstelling zelf, gedurende en na het project, de timing en het budget van de wetenschappelijke taken.

Praktische informatie

naam van openbare instelling die het project heeft ingediend:

1. Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (<http://www.statbel.fgov.be/>)
2. Instituut van de gelijkheid van vrouwen en mannen (<http://www.iefh.fgov.be/>)

Naam van het project :

Gender en inkomen: analyse en ontwikkeling van indicatoren – BGIA (Belgian Gender and Income Analysis)

Timing van de wetenschappelijke taken: 24 maanden

Deliverables en valorisatie activiteiten ten laste van de wetenschappelijke ploeg (niet opgenomen in de beschrijvende fiche hieronder):

- *International seminars* (bij het begin van het project, doelstelling: state of the art);
- *rapport* over de manier de gegevens van het project best zouden kunnen lijden tot *international/europees* vergelijking en harmonisatie door de Openbare instelling ; Valorisatie activiteit bij het einde van het project (de ploeg kan een voorstel maken in het indieningsformulier);
- deliverables gevraagd in het onderzoekscontract met Wetenschapsbeleid : *beschrijving van het project* (max. 25 regels in Engels, Duits, Frans en Nederlands) ; *samenvatting van het project* (bij het einde van het project, max. 10 pagina's in Frans, Nederlands, Duits en Engels) ; *en tekst van max. 40 regels* in het Frans, Nederlands en Engels bestemd voor de Nieuwsbrief AGORA ; *tussentijdsrapporten* (max. 2 pagina's, om de 6 maanden voor de financiering van het project); *verslagen voor het begeleidingscomité* (zie hieronder); *Fiche met een beschrijving van de databank* (in het Engels, Nederlands en Frans);

Deze activiteiten zijn ten laste van het budget dat toegekend is aan de ploeg.

Verloop van een project:

Het is aan de overheidsinstelling het AGORA-project te beheren. Dit houdt in dat zij moet toezien op het goede verloop van de wetenschappelijke werkzaamheden en van de haar opgelegde taken om het project te laten vorderen. Samen met de ploeg en het Federale Wetenschapsbeleid vormen zij de Technische stuurgroep van het project. Voor elk project is er een Begeleidingscomité. Dit Begeleidingscomité is een klankbord dat de technische stuurgroep in staat moet stellen de grote fases van het project aan een geïnteresseerd publiek kenbaar te maken en er de nuttige input uit te halen. Het Begeleidingscomité zal worden betrokken bij de diverse overwogen initiatieven voor de valorisatie van het eindresultaat. De wetenschappelijke ploeg neemt op zich de documenten voor het comité, de openbare instelling zorgt voor de agenda en de notulen van de vergaderingen.

Datum van het informatiesessie (inschrijving ten minsten een week op voorhand per e-mail – naji@belspo.be . bij gebrek aan interesse heeft de vergadering niet plaats) : 18 januari, Federaal Wetenschapsbeleid, 10.00 u.

Het project

1. Benaming van de instellingen

- Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (<http://www.statbel.fgov.be/>)
- Instituut van de gelijkheid van vrouwen en mannen (<http://www.iefh.fgov.be/>)

2. Naam van het project

Gender en inkomen: analyse en ontwikkeling van indicatoren

3. Acroniem

BGIA (Belgian Gender and Income Analysis)

4. Beschrijving van het project en situering binnen het kader van de instellingen

Probleemstelling:

De huidige inkomensgegevens bieden weinig informatie over inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen. Die informatie is wel voorhanden voor alleenstaanden, maar bij koppels wordt er bij de analyse uitgegaan van een gelijke verdeling tussen mannen en vrouwen. Voor een goede beleidsvoorbereiding en bij onderzoek naar inkomen en/of gender is dit een ernstig obstakel.

Maatschappelijke en beleidsrelevantie:

Het is om verschillende redenen belangrijk om een duidelijk beeld te krijgen van inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen.

Ten eerste is inkomen in onze samenleving een fundamenteel gegeven; het is zowel oorzaak als gevolg van de maatschappelijke positie van mensen. Man-vrouwverschillen in inkomen raken dus de kern van de genderongelijkheid.

Ten tweede biedt de analyse van armoederisico's op het niveau van huishoudens een momentopname, maar biedt het weinig informatie over de bestaansonzekerheid van de verschillende gezinsleden bij een eventuele breuk. In de context van de gezinsdestabilisering is dit een pertinente vraag. De huidige cijfers belichten onvoldoende de relatie tussen (persoonlijke toegang tot) inkomen en gebeurtenissen in de levensloop. Zo wordt de 'kost' voor het hebben van kinderen, in de zin van het derven van inkomen op korte of langere termijn en in de toekomst, onevenredig gedragen door vrouwen. De hoge armoederisico's van oudere alleenstaande vrouwen hangen bijvoorbeeld rechtstreeks samen met de genderverschillen in opgebouwde pensioenrechten.

Ten slotte is de gelijke verdeling binnen de gezinnen in feite een abstractie. De allocatieprocessen binnen gezinnen en de verschillen in consumptieniveau en -patroon worden buiten beschouwing gelaten. Een grondige analyse van gender en inkomen omvat ook de mate waarin mannen en vrouwen een verschillende toegang hebben tot financiële middelen en binnen het gezin verschillende financiële verantwoordelijkheden dragen.

Wetenschappelijke relevantie:

België beschikt over zeer goede armoede-indicatoren en is op dat vlak toonaangevend geweest in Europa. In feite kan die voortrekkersrol hier opnieuw worden vervuld. De moeilijkheid om genderverschillen in inkomen te bestuderen op basis van de huidige indicatoren is immers geen specifiek probleem voor België. Fiscaliteit en sociale zekerheid zijn echter zeer specifiek, zodat de methodologie achter de ontwikkelde indicatoren voldoende transparant moet worden gemaakt. Op die manier worden methodologie en resultaten nuttig en relevant voor collega-onderzoekers uit het buitenland.

België beschikt bovendien over zeer goede inkomensgegevens. Vooralnog worden die onvoldoende geanalyseerd vanuit een genderinvalshoek. Het voorhanden zijn van informatie

waarin individuele gegevens zijn gekoppeld aan gegevens op het niveau van de huishoudens biedt unieke mogelijkheden voor alternatieve analyses.

Situering binnen het kader van de instellingen:

De Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie verbindt zich ertoe haar statistische gegevens steeds te optimaliseren en te ontsluiten. Het analyseren van genderverschillen in inkomensgegevens maakt hiervan deel uit.

Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen is vragende partij voor een genderbewuste analyse van inkomensgegevens. Het wil mee instaan voor de verspreiding van resultaten en de continuïteit van de analyses.

Het voorliggende project kan tevens worden gekaderd in het wetsontwerp gendermainstreaming,¹ dat in tweede lezing werd goedgekeurd door de ministerraad op 5 mei 2006. Daarin worden de verschillende overheidsdiensten belast met het opmaken van naar geslacht uitgesplitste statistieken en genderindicatoren. Het ter beschikking stellen van indicatoren met betrekking tot genderverschillen in inkomens zal in die zin ook van direct nut zijn bij het beleidsvoorbereidend werk van andere overheidsdiensten en beleidscellen.

5. Uit te voeren opdracht:

a. door de onderzoeksploeg

De basis van het project is een grondige analyse op individueel niveau van de actuele inkomenssituatie van mannen en vrouwen voor de verschillende gegevensbronnen. Het betreft hier evenwel gecodeerde gegevens. Hierbij moet een methodologie worden uitgewerkt en indicatoren ontwikkeld. Het ter beschikking stellen van deze methodologie en het samenstellen van een databank met gegevens over gender en inkomen moeten ten eerste de berekening van de indicatoren in de toekomst verzekeren en ten tweede verder onderzoek naar dit thema stimuleren.

- Goede praktijken in het buitenland bestuderen en inventariseren² en contacten leggen met experts uit het buitenland voor uitwisseling
- De inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen analyseren op individueel niveau voor de verschillende gegevensbronnen
 - Uitklaren hoe gezinsgerelateerde uitkeringen best worden verwerkt in de analyses
 - Uitklaren hoe fiscaliteit best wordt verwerkt in de analyses
 - De relatie tussen inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen en kenmerken van het huishouden onderzoeken
 - De relatie tussen inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen en individuele kenmerken onderzoeken
 - Verschillen in inkomen uit betaalde arbeid vergelijken met verschillen in inkomen uit sociale zekerheid
- De actuele inkomensongelijkheid binnen gezinnen berekenen
 - Een indicator ontwikkelen die de inkomensongelijkheid binnen de gezinnen weergeeft
 - Een indeling maken van de huishoudens naar de graad en de richting van de ongelijkheid
 - Uitklaren hoe gezinsgerelateerde uitkeringen best worden verwerkt in de analyses
 - Uitklaren hoe fiscaliteit best wordt verwerkt in de analyses
- Simulaties maken voor verwachte inkomens van mannen en vrouwen (in typegevallen) bij gezinsontbinding op korte termijn (situatie na de breuk) en op

¹ Het ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 6 maart 1996 strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die van 4 tot 14 september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen.

² Een voorbeeld van een goede studie is 'Gender and benefits. Working Paper Series No. 30', Equal Opportunities Commission, UK.

lange termijn (na het bereiken van de pensioenleeftijd). Verschillende typegevallen van alimentatiebetalingen uitwerken.

- Verschillen in consumptieniveau en -patroon binnen gezinnen analyseren op basis van de huishoudbudgetenquête.
- Onderzoeken hoe allocatieprocessen binnen gezinnen het best kunnen worden bevraagd, rekening houdend met de beperkingen opgelegd door Eurostat, in het bijzonder in verband met de lengte van de vragenlijsten.
- Databank 'Gender en inkomen' samenstellen op basis van een selectie van relevante gegevens met het oog op verder onderzoek. (Deze databank zal toegankelijk zijn voor onderzoekers en ambtenaren onder de voorwaarden van ADSEI, in het bijzonder het tekenen van een confidentialiteitsverklaring. Er worden enkel gecodeerde gegevens ter beschikking gesteld.)
 - Methode uitwerken voor het makkelijk up to date houden van deze databank
- Terugkoppeling naar de teams van ADSEI en IGVM
 - De nodige opleiding voorzien voor de opvolging van het project, met name de verdere berekening van indicatoren en het updaten van de databank

b. door de openbare instellingen

1. voorafgaand aan het eigenlijke onderzoek

ADSEI:

- Het ter beschikking stellen van de meest recente fiscale gegevens, de EU-SILC2004, de loonstructuurenquête en de huishoudbudgetenquête. Het ter beschikking stellen van deze gegevens gaat steeds gepaard met een vertrouwelijkheidscontract tussen ADSEI en de onderzoeker. Er worden enkel gecodeerde gegevens ter beschikking gesteld nooit identificeerbare gegevens.
- De nodige toelichting geven bij deze gegevensbestanden.

IGVM:

De nodige toelichting geven bij het gendervraagstuk.

2. in de loop van het project

ADSEI & IGVM: Ondersteuning en begeleiding bieden bij eventuele vragen en problemen.

6. Op te leveren eindproduct:

a. door de onderzoeksploeg:

- Een rapport met de gevraagde resultaten en indicatoren en een uitgebreide methodologische bijlage
- Een databank 'Gender en inkomen'
- Een opleiding voor de medewerkers van ADSEI en IGVM

b. door de Openbare instellingen

Genderbewuste inkomensgegevens, procedures voor het berekenen van indicatoren, zodat die in de toekomst makkelijk opnieuw kunnen worden berekend voor nieuwe gegevens.

7. Valorisatie van het eindproduct

a. Voor de openbare instellingen: implementatie van het eindproduct in haar eigen werking

ADSEI:

- Resultaten opnemen op website.
- Databank 'Gender en inkomen', beschikbaar voor onderzoekers mits wordt voldaan aan de voorwaarden (nl. vertrouwelijkheidscontract tussen ADSEI en onderzoekers en enkel gecodeerde gegevens).

IGVM:

- Het voorhanden zijn van meer correcte gegevens betreffende inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen zullen het IGVM toelaten om betere beleidsaanbevelingen te formuleren.
- Resultaten opnemen op website en in de tweejaarlijkse publicatie 'Vrouwen en Mannen in België'.

b. voor het 'publiek': toegangsmodaliteiten tot het eindproduct voor onderzoekers en het groot publiek

Resultaten beschikbaar voor beleidscellen, wetenschappelijke onderzoekers en het grote publiek. Databank beschikbaar voor verder onderzoek (mits vertrouwelijkheidscontract tussen ADSEI en onderzoekers en enkel gecodeerde gegevens).

8. Timing, planning van uit te voeren onderzoekstaken toegekend budget

a. timing van activiteiten:

1 september 2007 tot 31 augustus 2009

b. planning van activiteiten planning van activiteiten: fasering van taken³

1. voor de onderzoeksploeg

- inventarisatie en analyse van goede praktijken in het buitenland (1 maand)
- analyse van inkomensverschillen op individueel niveau voor de verschillende gegevensbronnen en uitwerken van indicatoren (8 maanden)
- inkomensverschillen binnen gezinnen analyseren en uitwerken van indicatoren (8 maanden)
- analyse van verschillen in consumptieniveau en -patroon (4 maanden)
- een methodologie uitwerken voor het bestuderen van allocatieprocessen (4 maanden)
- simulaties van verwachte inkomens (8 maanden)
- contacten met experts, internationale uitwisseling in verband met de uitgewerkte methodologie en indicatoren (2 maanden)
- tussentijdse rapporten en eindrapportage (5 maanden)
- operationaliseren van de databank (5 maanden)
- terugkoppeling naar ADSEI en IGVM en opleiding (3 maanden)

2. voor de openbare instellingen

- ter beschikking stellen van gegevens en toelichting (bij aanvang van het project). Het betreft enkel gecodeerde gegevens.

³ De concrete taakverdeling tussen beide onderzoekers wordt aan de onderzoeksploeg overgelaten. Hier wordt telkens de tijd weergegeven die voorzien wordt voor 1 FTE. De verschillende taken en onderzoeksfases zullen elkaar gedeeltelijk overlappen.

begeleiding en ondersteuning (in de loop van het project naar gelang de behoefte)

9. Bijzondere voorwaarden

a. suggesties voor de samenstelling van het begeleidingscomité:

FOD Sociale Zekerheid, FOD Werkgelegenheid, Arbeid, Sociaal overleg, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen, Leren Ondernemen vzw, Flora vzw, academische experts
Vertegenwoordiging ADSEI: Els Bauwens of Geneviève Geenens
Vertegenwoordiging IGVM: Hildegard Van Hove en Geraldine Reymenants

b. Geheimhoudingsclausule en intellectuele eigendomsrechten:

De Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie kan enkel gegevens op individueel niveau ter beschikking stellen indien aan de voorwaarden van Art. 17 van de wet van 22/03/2006 (B.S. 21/04/2006) wordt voldaan. In het bijzonder:

Art. 15. *Onverminderd de regels die de mededeling bepalen van gegevens aan instellingen waarop het statistisch geheim van rechtswege van toepassing is krachtens een wetsbepaling, moet het Nationaal Instituut voor de Statistiek, na toestemming van het Statistisch Toezichtscomité en mits een vertrouwelijkheidscontract goedgekeurd is door datzelfde comité, gecodeerde studiegegevens meedelen:*

1° *aan de federale overheidsdiensten of aan de instellingen van openbaar nut die onderworpen zijn aan het gezag, de controlebevoegdheid of het administratief toezicht van de staat, met uitzondering van de belastingadministraties;*

2° *aan de ministeriële departementen van gemeenschappen en gewesten, aan de instellingen van openbaar nut die onderworpen zijn aan het gezag, de controlebevoegdheid of het administratief toezicht van de gemeenschappen en gewesten of aan de Brusselse instellingen bedoeld in artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989, met uitzondering van de belastingadministraties;*

3° *aan de provincie- of gemeentebesturen, met uitsluiting van de belastingdiensten;*

4° *aan natuurlijke en rechtspersonen die een wetenschappelijk onderzoeksdoel nastreven, wanneer een daartoe strekkende aanvraag wordt ingediend, tezamen met een welomschreven onderzoeksproject dat aan de geldende wetenschappelijke normen beantwoordt, een voldoende gedetailleerde opsomming van de te raadplegen gegevens omvat, de analysemethodes beschrijft en een raming geeft van de vereiste tijd.*

De studiegegevens die krachtens een vertrouwelijkheidscontract worden medegedeeld, mogen niet doorgegeven worden aan derden of gebruikt worden voor andere statistische doeleinden dan die bepaald in het vertrouwelijkheidscontract.

Het Statistisch Toezichtscomité staat de mededeling van deze gecodeerde studiegegevens enkel toe wanneer de mededeling een wezenlijk deel uitmaakt van de in het vertrouwelijkheidscontract omschreven statistische doelstellingen.

De kenmerken waarmee de aangever geïdentificeerd kan worden, worden weggehaald en, alvorens ze meegedeeld worden, voorzien van een code, opdat de verantwoordelijke voor het onderzoek de verkregen gegevens redelijkerwijs niet tot de aangever zou kunnen herleiden.